

การศึกษาผลกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชนูปถัมภ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสมุทรสาคร

A Study of Participatory Recreational Program and Life Skills Development of
students in grade 6 at WatNong Song

Hong (Saichanupthum) School under Samutsakhon Primary Education Area
Office

จิราภรณ์ ภูอุดม*

ทิพย์วรรณ สุขใจรุ่งวัฒนา**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิตและ 2) เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชนูปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร กลุ่มเป้าหมาย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชนูปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 25 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านทักษะชีวิต จำนวน 2 คน ผู้ปกครองของนักเรียน 2 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชนูปถัมภ์) จำนวน 1 คน ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 คน ครูผู้สอน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 คนรวม 10 คน โดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โปรแกรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิต นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครและแบบประเมินตนเองด้านความสามารถ การใช้ทักษะชีวิต จำนวน 40 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test for dependent samples)

ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิต นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เป็นการนำนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กำหนดองค์ประกอบทักษะชีวิตสำคัญที่จะเพิ่มภูมิคุ้มกันให้กับเด็กในสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวของผู้เรียน เรียบเรียงลำดับความสำคัญสร้างสรรค์กิจกรรมเนื้อหาและเวลา เพื่อให้เหมาะสมใน 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น 2) ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเอง และผู้อื่น 3) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดและ 4) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่าง

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** อาจารย์ ดร.สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

สร้างสรรค์ และผลของกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชนูปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวม พบว่า มีผลการพัฒนาอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ด้านการคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตอยู่ในระดับดีทุกด้าน โปรแกรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิตก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ทำให้ประชากรมีระดับความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: นันทนาการแบบมีส่วนร่วม ทักษะชีวิต นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

Abstract

This research is an experimental research. The purposes of this research are to: 1) create a participatory recreation program with the development of life skills, and 2) study the results of a participatory recreation program with the development of life skills of students in grade 6 at WatNong Song Hong (Saichanupthum) School under the Office of Samutsakhon Primary Education Area. The target group is 25 students in grade 6 at WatNong Song Hong (Saichanupthum) School under the Office of Samutsakhon Primary Education Area. Informant including ; 2 of experts in education, 2 of students' parents, the director of WatNong Song Hong (Saichanupthum) School, the class teacher (advisor) of primary school, grade 6, one teacher who is teaching in primary school, grade 6 and three students in grade 6. The instruments were used in the research were: 1) Participatory recreation program with life skills development of students in grade 6 under the Office of Samutsakhon Primary Education Area, and 2) Self-assessment of the ability to use life skills with 40 items. Statistics was used to analyze the data were: percentage, mean, standard deviation, and t-test for dependent samples.

The results of this research found that: 1) Participatory recreation program with life skills development of students in grade 6 under the Office of Samutsakhon Primary Education Area is the policy of the Office of Basic Education Commission that is to identify key life skills components, to increase children immunity in a changing society, to prepare for the adaptation of learners by group discussion, to formulate a participatory recreation program with life skills development, to arrange the main points, and to create the content and time to fit the population in 4 elements as follows: 1) Good relationship with others, 2) Self-awareness and self-esteem, 3) emotional and stress management, and 4) Analytical thinking and decision making. 2) The result of Effects of Participatory Recreation Activities on Life Skills Development of students in grade 6 at WatNong Song Hong (Saichanupthum) School under Samutsakhon Primary Education Area Office, the overall of the development was at a good level. When considering each one found that Good relationship with

others, Self-awareness and self-esteem, emotional and stress management; Analytical thinking and decision making the ability to use life skills were at a good level in all aspects for Participatory recreation program with life skills development. Before and after the experiment, the population has increased the ability to use life skills in this program with the statistically significant at a level of 0.01

Keywords: Participatory Recreation / Life Skills / students in grade 6

บทนำ

ปัจจุบันพบว่าสภาพสังคมไทยเป็นยุคของความรวดเร็วความทันสมัยของเทคโนโลยี การสื่อสารความหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม การหลอหลอม การรวมความคิดและความเชื่อของกลุ่มคน เข้ามามีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลในทุกวัย การรับความรู้ของนักเรียนในยุคนี้จึงไม่ได้มาจากสถานศึกษาแต่เพียงอย่างเดียว แต่มาจากแหล่งต่าง ๆ นอกโรงเรียน นักเรียนในสมัยแหล่งข้อมูลข่าวสารอุดมสมบูรณ์ จึงมีทั้งความรู้ที่ถูกต้อง และความรู้ผิด ๆ อยู่ในสมอง ฉะนั้นนักเรียนควรจะต้องตั้งรับการมีวิถีชีวิตยุคใหม่อย่างมีวิจารณญาณ สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อเด็กในวัยเรียนทั้งการดำเนินชีวิต และความคาดหวังของผู้ปกครองการศึกษาตลอดจนการเผชิญสิ่งยั่วยุหรือต้นแบบที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ รอบตัว ทำให้เกิดปัญหาต่อตัวนักเรียนและเยาวชนอย่างมาก ทั้งปัญหาด้านการปรับตัว ปัญหาด้านอารมณ์และจิตใจ ปัญหาสุขภาพ ปัญหาความรุนแรง ปัญหาเด็กติดเกม ปัญหายาเสพติด ปัญหาทางเพศ ฯลฯ โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชน ที่ขาดภูมิคุ้มกันทางสังคมที่ดี เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้ว อาจเป็นคนที่ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต และมีปัญหาทางอารมณ์ จิตใจ ครูจึงต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิตเป็นภูมิคุ้มกันให้รอดพ้นจากการครอบงำทางความคิดของสื่อเทคโนโลยี และตั้งรับต่อการก้าวรุกรุกทางสังคมอย่างรู้เท่าทัน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554: 1) ทักษะชีวิตที่สำคัญสำหรับนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้ 4 ด้าน ด้วยกัน ประกอบด้วย ด้านการตระหนักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ด้านการคิดวิเคราะห์ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) องค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 1994: 1) ได้ให้ความหมายของทักษะชีวิตเป็นความสามารถทางจิตสังคม ความสามารถของบุคคลในการเผชิญกับสิ่งท้าทายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังเป็นสิ่งที่จะช่วยให้เกิดการดำรงไว้ซึ่งสภาวะสุขภาพจิตที่ดี และสามารถที่จะปรับตัวและมีพฤติกรรมไปในทิศทางที่ถูกต้องในขณะที่ต้องเผชิญกับแรงบีบ แรงกดดัน หรือแรงกระทบจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต พบว่า มีการศึกษาอย่างกว้างขวาง อีกทั้งยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้หลาย ๆ ประเด็นปัญหาสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและวัยรุ่น ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการเรียน ปัญหาการใช้ยาเสพติด ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และปัญหาการลดพฤติกรรมเสี่ยง สไปเกลอร์และจิวเมอนท์ (Spiegler;&Guevremont, 1998: 269) ได้กล่าวว่า เด็กและวัยรุ่นที่ขาดทักษะสังคม และทักษะในการดำเนินชีวิตจะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต เช่น ปัญหาการปรับตัวไม่เหมาะสม ปัญหาการแยกตัวออกจากสังคม ปัญหาผลการเรียนต่ำ และปัญหาพฤติกรรมเกรง เนลสัน โจนส์ (Nelson – Jones, 1997: 8) ได้กล่าวว่า บุคคลที่มีทักษะชีวิต

จะมีจิตใจที่เป็นสุข(Mental Wellness)แต่ถ้าขาดทักษะชีวิตที่เหมาะสมจะไม่สามารถเติมเต็มศักยภาพของตนเองและความต้องการของตนเองได้ สุดท้ายอาจจะนำมาซึ่งความเจ็บป่วยทางจิตใจ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานต์ (2545: 66 - 67) ได้กล่าวว่า ทักษะชีวิตเป็นทักษะที่สำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งกับเด็กและเยาวชนที่จะช่วยให้สามารถเผชิญหน้าและรับมือกับปัญหาต่างๆ ในสังคมปัจจุบันได้ แต่ประเด็นสำคัญ คือ เด็กและเยาวชนไทย ยังขาดทักษะชีวิตในการดำเนินชีวิต ซึ่งอาจจะนำไปสู่ปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาติดยาเสพติด ปัญหาความก้าวร้าวรุนแรง ปัญหาพฤติกรรมทางอารมณ์ที่ไม่มั่นคง และปัญหาการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ดังนั้น ทักษะชีวิตเป็นทักษะที่มีความจำเป็น และมีความสำคัญในการดำเนินชีวิต ตลอดจนเป็นสิ่งที่จะช่วยให้คุณประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยการที่คุณคนเรียนรู้ ที่จะพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านชีวิตส่วนตัว ชีวิตครอบครัว กลุ่มเพื่อน โรงเรียนและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (รมณภัทร กตนต์ วงศกร, 2557) จากการศึกษาผลการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางจาก (โกมลประเสริฐอุทิศ) เป็นการศึกษาผลการพัฒนาทักษะชีวิต ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการตระหนักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ด้านการคิดวิเคราะห์ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตอยู่ในระดับดีผลการเปรียบเทียบการประเมินความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตทั้ง 4 ด้านตามความคิดเห็นของผู้ปกครอง มีผลการพัฒนาอยู่ในระดับดี ส่วนการศึกษาแนวทางในการพัฒนาทักษะชีวิต ผู้เข้าร่วมสนทนาส่วนใหญ่ได้ให้แนวทางว่าควรควรให้คำปรึกษาแก่นักเรียนให้ความเชื่อมั่นกับนักเรียนทุกสถานการณ์ที่โอกาสอำนวย การสร้างกฎข้อตกลงร่วมกันในชั้นเรียนในรายวิชาหรือในการทำงานกลุ่มควรจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตรให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย รู้สึกอบอุ่น ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาสติ และอารมณ์ให้หนึ่งสงบ เช่น การสร้างสรรค์ผลงานจากงานศิลปะการวาดรูป การเล่น ดนตรี ฯลฯ และควรจัดเวทีแสดงความสามารถของนักเรียนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อสร้างความมั่นใจในตนเองให้กับนักเรียนและขอเสนอแนะงานวิจัยควรมีการศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ และบรรยากาศที่ส่งผลต่อการพัฒนา ทักษะชีวิตของนักเรียนในระดับประถมศึกษา จากการสำรวจสำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพได้สำรวจปัญหาของเยาวชนไทย ในปัจจุบัน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงระดับปริญญาตรี จำนวน 4,645 คน จาก 25 จังหวัด ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาอันดับ 1 ของเยาวชนไทย คือ ปัญหาการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ อันดับ 2 คือ ปัญหาการทะเลาะวิวาทอันดับ 3 คือ ปัญหาการใช้ยาอย่างฟุ่มเฟือย และอันดับรอง ๆ ลงมา คือ ปัญหาการเที่ยวสถานบันเทิงในเวลากลางคืน ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ปัญหาติดการพนัน ปัญหาการสูบบุหรี่ ปัญหาการคิดฆ่าตัวตาย ปัญหาการใช้สารเสพติด ตามลำดับ โดยนักวิชาการให้ความเห็นว่า ปัญหาดังกล่าวนั้นเป็นผลมาจากครอบครัวและการที่เยาวชนไทยยังขาดทักษะในการดำเนินชีวิตที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554) ได้กำหนดทักษะชีวิตที่สำคัญสำหรับนักเรียนไว้ 4 องค์ประกอบ คือ ด้านการตระหนักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ด้านการคิดวิเคราะห์ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น โดยเลือกรูปแบบการเรียนรู้ผ่านขอขายนันทนาการเพราะนันทนาการสามารถยืดหยุ่นได้ นันทนาการจะเกิดขึ้นได้ในทุกสภาพการณ์ ทุกเวลาอาจจะเกิดขึ้นในแบบที่ต้องจัดเป็นระเบียบแบบแผนหรืออาจจะจัดในแบบที่ไม่เป็นระเบียบแบบแผน ผ่านการนำกระบวนการกลุ่มมาใช้ เน้นการมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย คณิต เขียววิชัย และวรรณภา แสงวัฒนะกุล (2558: 25) ได้ให้ความหมายของนันทนาการ

แบบมีส่วนร่วม ต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการ 4 กระบวนการ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อาจเป็นการตัดสินใจ ตั้งแต่ในระยะเริ่มการตัดสินใจในช่วงของกิจกรรม และการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งอาจเป็นไปในรูปของการเข้าร่วม โดยการให้มีการสนับสนุนทางด้านทรัพยากรการเข้าร่วมในการบริหารและการร่วมมือ รวมทั้งการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุทางสังคมหรือโดยส่วนตัว 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งนับเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวการมีส่วนร่วมต่อไป

โรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชนูปถัมภ์) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาสมุทรสาคร เปิดทำการสอน ระดับปฐมวัย ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “คุณธรรมนำชีวิต เศรษฐกิจพอเพียง นำชื่อเสียงสู่โรงเรียน หมั่นเพียรหาความรู้ มุ่งสู่การพัฒนาทักษะชีวิต สร้างจิตสำนึกที่ดีในสุขภาพ รักความเป็นไทย ดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย” จากสภาพปัญหาของนักเรียนในวัยนี้สับสนกับความคิด ความรู้สึก ขาดทักษะในการตัดสินใจ การควบคุมอารมณ์การปรับตัวในบทบาทใหม่ของตนเอง ประกอบกับการที่นักเรียนกำลังก้าวเข้าสู่การศึกษา ระดับมัธยมศึกษา จึงต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนใหม่ สังคมใหม่ และกับการศึกษาที่สูงขึ้น ฉะนั้นการเข้าสู่กิจกรรมต่างๆ ที่จะพัฒนาให้นักเรียนในระดับประถมศึกษา นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักเรียนที่จะต้องมีความรู้พื้นฐานทักษะชีวิตที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้นักเรียนที่สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเข้มแข็ง สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาผลของกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชนูปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร และเพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะชีวิตของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

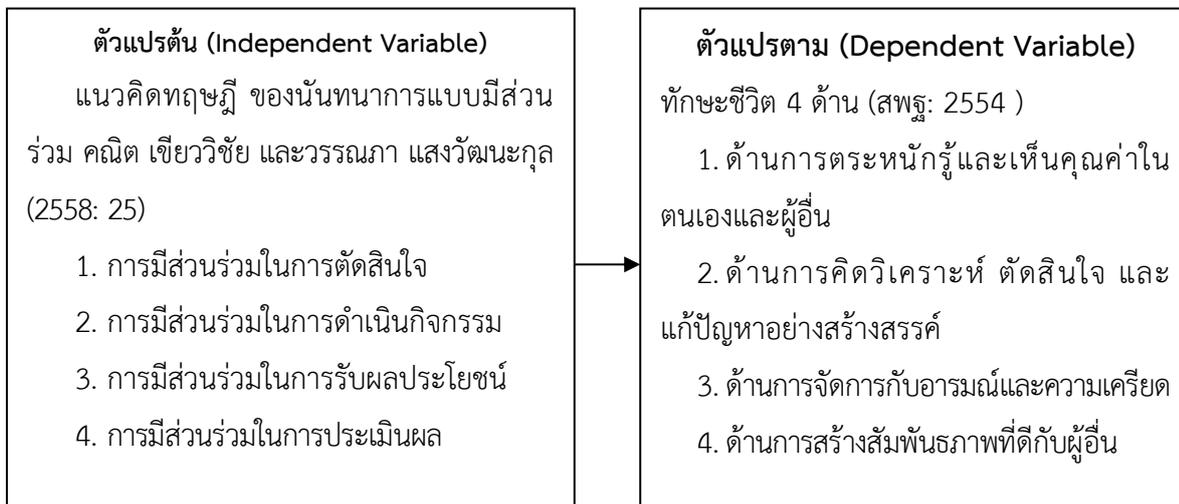
1. เพื่อสร้างโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชนูปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชนูปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

สมมติฐานการวิจัย

ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชนูปถัมภ์) ก่อนและหลังการทดลองกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วม สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

การวิจัยเป็นการศึกษาผลของกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชนูปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ตามกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน วัดหนองสองห้อง (สายชนูปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 25 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านทักษะชีวิต จำนวน 2 คน ผู้ปกครองของนักเรียน 2 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 คน ครูผู้สอน ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

2.1 โปรแกรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิต นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีการวางแผนและจัดทำคู่มือ โดยครู ผู้ปกครองและนักเรียน จำนวน 4 ชุด ๆ ละ 5 คาบๆ ละ 50 นาที รวม 20 กิจกรรม ใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรม 20 ครั้ง

2.2 แบบประเมินตนเองด้านความสามารถการใช้ทักษะชีวิต เป็นแบบสอบถามเพื่อใช้วัดระดับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 ข้อ

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีวิธีการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

3.1 การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในการจัดรูปแบบโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิต เพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มทดลอง โดยการศึกษาวิธีสนทนากลุ่ม จากแบบสนทนากลุ่มที่มีผู้วิจัยทำนองอื่น ๆ สร้างได้ขึ้น รวมถึงงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดกลุ่มเป้าหมายของผู้สนทนา วางแผนเรื่องระยะเวลาและตารางเวลาออกแบบแนวคำถาม นำแบบสนทนากลุ่ม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ

ความเหมาะสม ดำเนินการสนทนากลุ่ม นำข้อสรุปจากการสนทนากลุ่มไปใช้ในการสร้างโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิต

3.2 ดำเนินการจัดสร้างโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิต ดังนี้

3.2.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และข้อสรุปจากการสนทนากลุ่ม

3.2.2 ดำเนินการจัดสร้างโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิต จำนวน 4 ชุด รวม 20 กิจกรรม ดังนี้ ชุดที่ 1 ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มี 3 กิจกรรม ชุดที่ 2 ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มี 3 กิจกรรม ชุดที่ 3 ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด มี 3 กิจกรรม ชุดที่ 4 ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น มี 4 กิจกรรม

3.2.3 นำโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิตที่สร้างขึ้นมาเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบ ความถูกต้อง ความเหมาะสมและความสอดคล้อง ของหน่วยการเรียนรู้ นวัตกรรมการสอน และแบบวัดผลการเรียนรู้ นำผลคะแนน ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา คะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ มีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540: 135) มาใช้โดยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ที่ 0.66 – 1.00

3.2.4 นำโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิตที่ผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนอื่นที่ไม่ใช่โรงเรียนที่ผู้วิจัยจะศึกษา แต่มีพื้นฐานความรู้สภาพแวดล้อมและปัญหาใกล้เคียงกับประชากรในงานวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน และนำปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

3.2.5 นำโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิตที่ผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญ และที่ปรึกษา ที่ได้แก้ไขปรับปรุงจนสมบูรณ์ถูกต้องแล้ว ไปใช้กับประชากรในการวิจัยคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชนูปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จากนั้นบันทึกผลการประเมินเพื่อนำไปใช้วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าทางสถิติต่อไป

3.3 ดำเนินการสร้างแบบประเมินตนเองด้านความสามารถการใช้ทักษะชีวิต ก่อนและหลังกิจกรรม (Pretest – Posttest) ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินตนเองด้านความสามารถใช้ทักษะชีวิต เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ เป็นประจำ บ่อยครั้ง ค่อนข้างบ่อย นาน ๆ ครั้ง ไม่เคยเลย เพื่อใช้ประเมินระดับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้

3.3.1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมินตนเองด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต

3.3.2 ดำเนินการสร้างแบบประเมินตนเองด้านความสามารถการใช้ทักษะชีวิต โดยให้ครอบคลุมองค์ประกอบทักษะชีวิตทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ มี ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ด้านละ 10 ข้อ รวมทั้งสิ้นจำนวน 40 ข้อ โดยการแบ่งแบบประเมินเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 สถานภาพของนักเรียน ตอนที่ 2 การประเมินทักษะชีวิต ทั้ง 4 ด้าน ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

3.3.3 นำแบบประเมินตนเองด้านความสามารถการใช้ทักษะชีวิต จำนวน 40 ข้อ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพ และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

ความเหมาะสมของภาษาโดยการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องเนื้อหา นำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา คะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้อง ที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 135) ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ โดยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ที่ 0.66 – 1.00

3.3.4 นำแบบประเมินตนเองด้านความสามารถใช้ทักษะชีวิตจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนอื่นที่ไม่ใช่โรงเรียนที่ผู้วิจัยจะศึกษา แต่มีพื้นฐานความรู้ สภาพแวดล้อมและปัญหาใกล้เคียงกับประชากรในงานวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) ซึ่งจากการวิเคราะห์พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.76

3.3.5 นำแบบประเมินตนเองด้านความสามารถใช้ทักษะชีวิตจำนวน 40 ข้อ ที่ได้แก้ไขปรับปรุงจนสมบูรณ์ถูกต้องแล้ว ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชนูปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เพื่อเก็บรวบรวมค่าทางสถิติต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินตนเองด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากนั้นทำการทดลองตามรูปแบบโปรแกรมกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิต ตามกำหนดระยะเวลาที่วางไว้ เมื่อเสร็จสิ้นตามโปรแกรมแล้ว นักเรียนจะทำแบบประเมินตนเองด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นอีกครั้งหนึ่ง แล้วจึงทำการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลและสรุปผลในการศึกษา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยมีแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลและการใช้ค่าสถิติดังต่อไปนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ทราบลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย ด้วยการหาร้อยละ (Percentage) และนำเสนอผลวิเคราะห์ในรูปตาราง

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลผลกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชนูปถัมภ์) โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านและโดยรวม แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 100)

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลแบบประเมินตนเองด้านความสามารถใช้ทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชนูปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร กับเกณฑ์การประเมินผลการพัฒนาทักษะชีวิต โดยเกณฑ์ในการกำหนดระดับความสามารถ ผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยมาวิเคราะห์ โดยใช้ค่าที (t-test For dependent Samples)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์เบื้องต้นเกี่ยวกับภูมิหลังของกลุ่มเป้าหมาย พบว่าจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 25 คนเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 56.00 เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 44.00 อายุ อายุ 13 ปี คิดเป็นร้อยละ 76.00 อายุ 12 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.00 อายุ 11 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.00 ด้านสถานภาพครอบครัว ที่บิดามารดาอยู่ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 64.00 รองลงมาคือบิดามารดาแยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 20.00 บิดามารดาหย่าร้างกัน คิดเป็นร้อยละ 16.00 ตามลำดับ ด้านการอยู่ในความดูแล ส่วนใหญ่ได้รับการดูแลจากบิดามารดา คิดเป็นร้อยละ 68.00 รองลงมา การดูแลจากปู่, ย่า หรือ ตา, ยาย คิดเป็นร้อยละ 24.00 อยู่ในความดูแลของมารดา คิดเป็นร้อยละ 8.00

2. ระดับความสามารถการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชนูปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ดังนี้

2.1 ผลก่อนการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชนูปถัมภ์) โดยรวม ความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย (\bar{X})=2.99, S.D.=1.00) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีความสามารถ อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (\bar{X} =3.24, S.D.=1.06) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด (\bar{X} =3.07, S.D.=0.98) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (\bar{X} =2.84, S.D.=0.93) และด้านตระหนักรู้คุณค่าของตนเองและผู้อื่น (\bar{X} =2.79, S.D.=1.03)

2.2 ผลหลังการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชนูปถัมภ์) โดยรวม ความสามารถอยู่ในระดับ ดี มีค่าเฉลี่ย (\bar{X})=4.01, S.D.=0.70) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามีความสามารถ อยู่ในระดับ ดี ทุกด้านโดยมีค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น (\bar{X})=4.32, S.D.=0.59) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด (\bar{X})=4.00, S.D.=0.71) ด้านตระหนักรู้คุณค่าของตนเองและผู้อื่น (\bar{X})=3.92, S.D.=0.77) และด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (\bar{X})=3.81, S.D.=0.74)

2.3 การเปรียบเทียบการใช้โปรแกรมเน้นพัฒนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิตจากการทดลองใช้โปรแกรมเน้นพัฒนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิต มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง = 119.76 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 15.14 และคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง = 160.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน =10.41 ประชากรมีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองและหลังการทดลอง มีระดับความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาผลกิจกรรมเน้นพัฒนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชนูปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครสามารถอภิปรายผลตามจุดมุ่งหมายได้ ดังนี้

1. สร้างโปรแกรมกิจกรรมเน้นพัฒนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชนูปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการศึกษาพบว่า การสร้างโปรแกรมเน้นพัฒนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิต ให้กับนักเรียน มีประสิทธิภาพ แสดงว่าผู้วิจัยได้สร้างโปรแกรมเน้นพัฒนาการฯ ด้วยกระบวนการที่ดี อย่างถูกต้องตาม ด้วยการศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างโปรแกรมเน้นพัฒนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิตอย่าง

ถูกต้องตามขั้นตอน โดยผ่านกระบวนการสนทนากลุ่มจากผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการแก้ไขข้อบกพร่องตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญอย่างเป็นระบบจนมีความสมบูรณ์ หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย

2. ผลของกิจกรรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชูปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตอยู่ในระดับ ดี เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความสามารถในระดับดี ทุกด้านและผลการเปรียบเทียบการใช้โปรแกรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิตจากการทดลองใช้ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองและหลังการทดลอง มีระดับความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อาจเนื่องมาจากการกำหนดนโยบาย และวิสัยทัศน์ (Vision) ของโรงเรียนวัดหนองสองห้อง (สายชูปถัมภ์) การเป้าหมายการจัดการศึกษาปีการศึกษา 2560 สนองตอบเป้าหมายหลักของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดให้ทักษะชีวิตเป็นสมรรถนะสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนพึงได้รับการพัฒนา โดยการดำเนินการตามนโยบาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554: 2) ซึ่งได้กำหนดองค์ประกอบทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนไว้ 4 องค์ประกอบ ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด และด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น อีกทั้งโปรแกรมนันทนาการฯ ที่สร้างขึ้นมีเทคนิคการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามสภาพจริงอย่างหลากหลาย นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง นักเรียนนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ปฏิบัติในชีวิตจริง เพื่อที่จะเพิ่มภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนในสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและเตรียมความพร้อมสำหรับการปรับตัวของผู้เรียนในอนาคต

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิต นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านทักษะชีวิตทั้ง 4 ประการที่สูงขึ้น จึงควรมีการพัฒนาทักษะชีวิตในองค์ประกอบอื่น ๆ ควบคู่ไปด้วย อาทิเช่น ทักษะด้านการพัฒนาเอกลักษณ์และจุดมุ่งหมายหมายในชีวิต ทักษะการดูแลสุขภาพสุขภาพและร่างกาย ไปพร้อม ๆ กัน เป็นระยะ ๆ อย่างเหมาะสมต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดภูมิคุ้มกันที่หลากหลายและยั่งยืน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทุกระดับชั้น ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จัดให้มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่เป็นมิตร ผ่านคลาย จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนตามความถนัด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกตามความสามารถอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง ในลักษณะลงมือกระทำเพื่อให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และก่อให้เกิดการพัฒนาทักษะชีวิตต่อไป

3. จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า แบบสอบถามวัดความสามารถการใช้ทักษะชีวิตที่สร้างขึ้น สามารถนำไปวัดความสามารถการใช้ทักษะชีวิตในระดับชั้นเดียวกันหรือต่างระดับชั้น ได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

4. ในการใช้โปรแกรมนันทนาการแบบมีส่วนร่วมกับการพัฒนาทักษะชีวิตหรือการนำแบบสอบถามวัดความสามารถการใช้ทักษะไปใช้ ควรจะต้องมีการสังเกตพฤติกรรมอย่างใกล้ชิดมีการเสนอแนะ เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างแท้จริง นอกจากนี้แบบวัดความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ที่สร้างขึ้น อาจมีสถานการณ์ที่นักเรียนเคยประสบมาในชีวิต

จริงหรือยังไม่เคยประสบเลย หรือในอนาคตนักเรียนอาจประสบกับเหตุการณ์ที่นอกเหนือจากแบบสอบถาม ฉะนั้นครูควรศึกษาสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อนำมาพัฒนานักเรียนให้มีทักษะชีวิตพร้อมเผชิญและจัดการกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในจังหวัดสมุทรสาคร หรือโรงเรียนจังหวัดใกล้เคียง หรือเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่น ๆ
2. ควรมีการศึกษารูปแบบอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงานวิจัยนี้ ในการพัฒนาทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา
3. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยในการเรียนรู้ที่ส่งผลกับการพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนในระดับประถมศึกษา
4. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถใช้ทักษะชีวิตกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระ

บรรณานุกรม

- Academic Office and Educational Standards. Office of the Basic Education Commission Ministry of Education. (2011). *næothāng kānphatthana thaksa chīwit burānākān kānriānkānsōṅ pǣt klum sārā kān riānrū laksūt kæn klāng kānsuksā naphuñ thān Phutthasakkarāt sōṅphanhārōjāsip* 'et [Guidelines for developing life skills Integrated teaching and learning 8 groups of learning Basic Education Core Curriculum, 2008]. Bangkok: Printing Agriculture Cooperatives of Thailand.
- Cochran, W. G. (1977). *Theknikkānsūmtuāyāng* [Sampling Techniques]. New Delhi:Wiley Eastern.
- Department of Health, Ministry of Public Health.(2016). *kānsōṅ thaksa chīwit duāi kān riānrū bǣp mīsuān ruām* [Teaching life skills with participatory learning]. Prachuap Khiri Khan: Hua Hin Grand Hotel.
- Kheovichai, K., and Sangwattanakul, W. (2015). *kānphatthana rūpbǣp kitchakam nanthanākān bǣp mīsuān ruām kap chumchon doī chai phiphitthaphan læ læng riānrū nai thōṅgthin phuā songsǣm kān riānrū chœng sāngsan* [The development of a participatory recreation model with the community by using museums and local learning resources To promote creative learning]. Educational Research Journal. 7(2), 22-33.
- Kitwongsakorn, R. (2014). *kānsuksā phonlakā raphat nāthaksa chīwit khōṅg nakriān chan prathomsuksā pī thī hok rōngriān bāng chāk (kōmon prasœt 'uthit)*. [A study of life skills development for student in prathom 6 of Bangjak(komolprasertuthit) school], (Master's thesis. Graduate school, Srinakharinwirot University).

- Ministry of Education. (2011). *kaṅ saṅsāṅ thaksa chīwīt tāṃ chūt nēn kāṅphatthana khunnaphāp phū rīān radap prathom suksā matthayommasuksā* [Enhancing "life skills" According to the focus of quality development for primary-secondary learners]. Bangkok: Printing Agriculture Cooperatives of Thailand.
- Nelson-Jones, Richard. (1998). *thaksa chīwīt kāṅ chūāilūā : nangsū rīān kāṅhai kham pruksā chāṅg patibat læ thaksa kāṅ chūāilūā* [Lifeskills helping: a textbook of practical counselling and helping skills (3rd ed)]. Sydney: Holt, Rinehart and Winston.
- Si Saat, B. (2011). *kāṅwīchāi būāṅton (chabap prapprung mai) (Phim khrang thī 9)* [Preliminary research (Revised version) (9th ed.)]. Bangkok: Suviriyasarn.
- Spiegler, Michael D. , & Guevremont, David C. (1998). *Kāṅbambatphruttkamrūāmsamai* [Contemporary Behavior Therapy (3rd ed)]. New York: Brooks/Cole.
- Taweerat, P.(1997). *withikāṅ wīchāi thāṅg phruttkam sāt læ sangkhommasāt (Phim khrang thī 7)* [Behavioral and social science research methods. (7th ed.)] Bangkok: Educational and Psychological Test Bureau, Srinakharinwirot University.
- Wongphiromsant, Y. (2011). *dek Thai khāt thaksa chīwīt phrō rabop rōṅgrīān mai songsoēm* [Thai children lack life skills Because the school system does not promote]. Sanpatirup 5(55), 66-72.
- World Health Organization. (1994). *Kāṅsuksāthaksachīwītsamrapdeklæwairunnairōṅgrīān* [Life Skills Education for Children and Adolescents in Schools]. Retrieved August 15, 2017, from <http://www.unescap.org/esid/hds/pubs/2317/m7.pdf>